

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Датум
1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Име кандидата	Јелена Хинић
Уметничка област	Примењена уметност
Име ментора	Слободан Кајтез
Назив уметничког пројекта	Култни контекст иконе данас на примерима из индивидуалног стваралаштва – изложба икона
Комисија за писање извештаја	Слободан Кајтез, ред. проф. ФПУ у Београду Горан Чпајак, ред. проф. ФПУ у Београду мр Милка Вујовић, ред. проф. ФПУ у Београду др ум. Иван Грубанов, ванр. проф. ФПУ у Београду др ум. Миодраг Милутиновић, доцент, Академија СПЦ за уметности и конзервацију
Датум седнице Наставно уметничко научног већа на којој је именована Комисија	20. 9. 2024.
Број одлуке о именовању Комисије	03-13/101- XVI/1

2. Биографија кандидата

Име презиме	Јелена Хинић
Место и датум рођења	
Адреса	
Телефон	
E-mail адреса	jelenaikonopisac@gmail.com

Кандидат Јелена Хинић рођена је 25. 1. 1972. у Београду. Завршила је основне академске студије на Академији Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију затим, мастер академске студије на Универзитету уметности у Београду, Факултету примењених уметности, поред тога, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, историју уметности – основне студије, тренутно је докторанд на Факултету примењених уметности. Од најважнијих остварења у струци издваја се следеће.

Значајнији пројекти изведени у јавном простору

Иконе за иконостас Храма Светог преображења Господњег у Трнавцима, Република Српска; иконе за иконостас Храма Светих Јоакима и Ане у Калуђерици; иконе за иконостас капеле Светог апостола Јакова у манастиру Рођења Светог Јована у Макрешанима код Крушевца; иконе за иконостас Храма Светог пророка Илије, манастира Златеш у Томашеву код Бјелог Поља, Црна Гора; иконе за иконостас Храма Успења Пресвете Богородице у Ражани; престоње иконе Храма Светог Трифуна у Малом Мокром Лугу, у Београду; иконе Светог Георгија и Светог кнеза Лазара за проскинитар цркве Лазарице у Бирмингему, Велика Британија; икона Светог Севастијана Цексонског за проскинитар Манастира Савина, Црна Гора; иконе за Хоросполијелеј Храма Светог Саве, Храм Светог Саве на Врачару, Београд; иконе за олтарску апсиду цркве Светог Марка у Београду; житејна икона Преподобног Теоктиста за проскинитар манастира Ђурђеви ступови у Расу.

Самосталне изложбе

Галерија „Сретен Стојановић“ Приједор, 2024;
Културни центар „Златибор“, Чајетина, 2024;
Народни музеј „Зајечар“ Радул-Бегов конак, Зајечар, 2023;
Галерија културног центра – Шабац, Шабац 2023;
Културна станица „Свилара“, Нови Сад, 2023;
Парохијски дом Храма Светог Саве, Београд, 2022;
Галерија „Ранчићева кућа“, Гроцка, 2021;
Крипта цркве Светог Марка у Београду, 2017;
Изложбени простор резиденције амбасаде Републике Италије, по позиву, 2017;
Галерија културног центра, Рума, 2017;
Ранчићева кућа, Гроцка, 2012;
Етнографски музеј, Београд, 2005;
НУ Браћа Стаменковић, Београд, 2003

Колективне изложбе

Учествовала на више од тридесет колективних изложби у земљи и иностранству.
Члан је УЛУПУДС-а

Признања и награде

- XXI изложба икона –Галерија културног центра, Шабац-Прва награда
- XII изложба икона –Галерија културног центра, Шабац- Прва награда
- Бијенале мале иконе галерија Св. Ђорђе, Св. Стефан – Трећа награда
- IX изложба икона – Галерија културног центра, Шабац – Друга награда

Ангажована као ванредни професор на катедри за иконопис Високе школе – Академије СПЦ, уметности и конзервацију.

3. Детаљна анализа уметничког пројекта кандидата

Докторски уметнички пројекат докторанда Јелене Хинић композитног је карактера и обухвата више креативно-уметничких аспеката сакралне уметности. У основи реч је о иконама као традиционалном виду сакралног сликарства, њеним премисама, настајању, излагању и коначном месту у амбијенту православних храмова. Постулати теоријско-практичног рада, стога, заснивају се на истраживањима култног контекста али и свеобухватним иконографским анализама кроз призму индивидуалних уметничких остварења (дела) на пољу савремене уметности сакралног карактера. Сложена структура рада темељи се на теоријском дискурсу, почев од тумачења историјског искуства на основу уметничких тековина, насталих у црквеној сфери. Кандидат разматра култни контекст и иконографију кроз историјску и савремену перспективу компаративно, затим, релацију теорије и уметничких пракси у традиционалном иконопису, њихову међусобну условљеност и усмереност као и феномен контекста у црквеној уметности. Посебну пажњу посвећује меморијском карактеру портрета као претпоставци иконског предочавања лика. Све горенаведено, додатно, допуњено је даљом анализом сакралне уметности и уметничке праксе на нивоу претпоставки савременог сакралног сликарства кроз јасно перципирана и маркирана поглавља *Белтингова модерна перспектива тумачења икона у погледу њихове историје* као и *Култ слика у позној антици и хришћанско преузимање образаца*. Коначно, функцију и значај иконе у литургијској пракси као и свакодневном животу кандидат јасно дефинише у следећим поглављима *Портрет, Чудотворност слике, Нерукотворени оригинал као култни аспекти иконе, О православним иконама из перспективе односа уметности и функције, Култни контекст и литургијски аспекти православних икона: иконе и мошти, Апотропејска улога икона и њихово чудотворење*. Свеобухватна разматрања на тему иконе и сакралне уметности приказана су кроз дванаест јасних поглавља која чине структуру теоријског дела рада. Осврт на практични део докторског уметничког пројекта, са друге стране, указује на вишегодишње искуство кандидата на пољу сакралне уметности – сликарство икона. С тим у вези богат ликовни садржај прати истраживање ликовних феномена кроз индивидуална остварења почев од житијне иконе Преподобног Теоктиста у манастиру Ђурђеви ступови, великог хороса за Храм Светог Саве и хороса цркве Преображења Господњег манастира Грађеник и коначно – до житијне иконе Светог Саве за манастир Ковиљ. Сложена поставка и богат шири регистар уметничких остварења приказан је на докторској изложби у Галерији Калемегданска тврђава у Београду. Докторско уметнички пројекат *Култни контекст иконе данас на примерима из индивидуалног стваралаштва – изложба икона* презентован је на 61 страници куцаног текста са неопходним илустрацијама и прилозима-таблама у боји, који реферишу на наведена дела Јелене Хинић, обухваћена докторским пројектом. Анализа рада у целини показује да је докторанд Јелена Хинић успешно одговорила на претходно постављене хипотезе и циљеве на нивоу уметничко-практичног рада, дајући релевантно и креативно тумачење феномена иконе и њеног како литургијског тако и друштвеног контекста и функције у савременом раздобљу.

4. Оцена остварених резултата

Када је реч о резултатима уметничког пројекта Јелене Хинић допринос је вишеструк. Пре свега, у теоријском делу рада обухваћени су сви важни сегменти историјског као и премисе савременог развоја иконографије. Осим тога, драгоцене су и истраживачка искуства, која откривају дубоке културне везе и функционалност иконе у савременом животу као и у прошлости. Сложена структура теоријског дела рада указује на систематичан приступ: поглавља су јасно конципирана а садржај наглашено корелира са практичним делом докторског уметничког пројекта. Када је реч о практичном делу пројекта остварени резултати вишеструко су важни, пре свега јер указују на актуелност материје као и потенцијале даљег развоја уметности у сакралној сфери. Предочена остварења указују на вишегодишње искуство кандидата на овом пољу. Тематска сложеност и иконографско решење, остварено на житијној икони Светог Саве представља релевантно тумачење иконе у савременом контексту. Коначна оцена је да остварени резултати овог теоријско-практичног рада представљају значајан допринос разумевању иконе и њеног феномена у савременој култури. На изванредан начин, докторандски опус Јелене Хинић представља шире постављену феноменолошку платформу за даља истраживања како на креативном тако и теоријском нивоу. Особито у односу на чињеницу данашњег дефицита разматрања ове теме као и масовне продукције имитативног приступа наведеној уметничкој традицији.

5. Критички осврт Комисије

Докторски уметнички пројекта Јелене Хинић, како је већ закључено, представља значајно теоријско-практично истраживање на пољу сакралне уметности. Сложена поставка овог истраживања указује на способност кандидата да кроз мултидисциплинарни приступ начини синтезу од значаја за разумевање постављене теме, потврђујући њену основаност. Познавање као и критички приступ писаним изворима, особито у области хагиографске књижевности представљају један аспект успешног истраживања. Познавање уметничких, особито средњовековних тековина, са друге стране, омогућава кандидату да дође до нових иконографских модела, који чине како окосницу овог пројекта тако и креативно полазиште Јелене Хинић у укупном њеном стваралаштву. Извесност и основаност теоријских темеља предоченог истраживања престављају методолошку платформу од значаја за потоње истраживаче и уметнике сакралне поетике. Премда сложен, методолошки поступак јасно је дефинисан и прати композитну креативно-истраживачку методологију у којој се кандидат ослања на изабране узорне из баштине сакралног сликарства, потом их упоређује са изворима друге врсте, критички сагледава из перспективе симболичког значења и интерпретира на један слободан начин у којем је јасно сагледана естетика рецепције дела. Кроз проседе сваке ликовне представе Јелене Хинић, може се закључити на основу бројних предочених радова, провејава, на први поглед чини се имагинарна а у основи искуствено препозната улога посматрача дела, било у култној или уметничкој сфери. На један херменеутички начин, широк спектар гестова приказаних личности тумачи дубље слојеве слике, њено суштинско значење. Наведена запажања, стога, воде закључку да целокупни рад кандидата представља значајан допринос на пољу развоја црквене уметности и важан корак у том смислу као и потстицај за даља истраживања уметности иконописа те његове улоге у савременој сакралној култури.

6. Закључак са образложењем доприноса пројекта уметности

Значај и вредност уметничког пројекта *Култни контекст иконе данас на примерима из индивидуалног стваралаштва – изложба икона* докторанда Јелене Хинић уочавају се кроз мултидисциплинарно истраживање, чији резултати у великој мери омогућавају боље разумевање уметности икона и њиховог контекста у савременом ликовном животу. Премда посматрана као сложен феномен, изложена материја дидактички је презентована, што је чини рецептивнијом и разумљивијом ширим круговима научне и уметничке сфере а тиме и прилично применљивом у теорији и уметничким праксама. Сложена структура рада и основна хипотеза отвориле су многа поља теоријског дискурса уметности иконописа те представљају значајан допринос потоњим истраживањима. Када је реч о практичном делу рада може се са сигурношћу констатовати да је реч о драгоценом помаку на пољу развоја савремене сакралне уметничке сцене. Особито ако се узму у обзир прикази теоретичара сакралне уметности (Оливер Томић, Ирина Томић, Горан Јанићијевић) који од раних фаза њеног уметничког живота прате и тумаче корпус уметничких остварења Јелене Хинић па и она, која чине овај пројекат. Наведени аутори препознали су значај и немерљив допринос на нивоу креативног процеса и индивидуалне експресије кандидата за развој сакралне уметности код нас и шире. Суштински, упркос увреженом мишљењу да је реч о тековини прошлих времена, пројекат отвара теоријски дискурс о значају сакралне уметности у савременом друштву и њеном бољем разумевању како у литургиском тако и у свакодневном животу. Стога остварени уметнички домети уметничких радова: житијне иконе Преподобног Теоктиста у манастиру Ђурђеви Ступови, великог хороса за Храм Светог Саве као и хороса за цркву Преображења Господњег манастира Грађеник, затим, житијне икона Светог Саве за манастир Ковиљ, представљају значајан допринос савременој уметничкој пракси на нивоу нових иконографских модела, који ће у будућности бити важни за сагледавање ових тема. Разноврсност и хетерогеност примера, са друге стране, кроз однос општег и појединачног, традиционалног и иновативног, омогућавају ширу слику а коначни пресек остварених резултата предочен је на завршној докторској изложби, одржаној у Галерији Калемегданска тврђава. Шира публика, овом приликом, упознала се кроз део опуса Јелене Хинић, са вишеструком сложености у домену духовних и ликовно-креативних процеса, а који открива једну нову перцепцију и могућност иконе са тенденцијом њеног бољег позиционирања и разумевања у оквирима савремених уметничких токова.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Слободан Кајтез, ред. проф. ФПУ у Београду

Горан Чпајак, ред. проф. ФПУ у Београду

мр Милка Вујовић, ред. проф. ФПУ у Београду

др ум. Иван Грубанов, ванр. проф. ФПУ у Београду

др ум. Миодраг Милутиновић, доцент, Академија СПЦ за уметности и конзервацију